

NOSAGENDA

Cabo Verde 45 Jaar Onafhankelijkheid

**Viva Cabo Verde!
Viva 5 de julho!**

Rol van muziek
in de onafhanke-
lijkheidsstrijd

**Ernestina
Silá**

Rol van vrouwen
in de strijd voor
onafhankelijkheid

**Voor jonge
lezers**

De Kaapverdiaanse
schreeuw naar
onafhankelijkheid

**Amílcar
Cabral**

De idealen van Cabral

1975 / 2020

INHOUD

39

—
Maria da luz Boal

30

—
Idealen van Cabral
Wat is uitgekomen

20

—
Rol van muziek in de
Onafhankelijkheidsstrijd

©UN PHOTO/YUTAKA NAGATA

INLEIDING

—
04 Raisa Melo Fortes

NOSAGENDA MAGAZINE

—
08 Informatie

KUNST & CULTUUR

—
20 Rol van muziek in de Onafhankelijkheidsstrijd

NOSAGENDA KIDS

—
22 Kleurplaat
24 Kinderverhaal
26 Kleurplaat

45 JAAR ONAFHANKELIJKHEID

—
12 Tijdlijn
30 Idealen van Cabral - Wat is uitgekomen
36 Rol van vrouwen in de onafhankelijkheid
40 #blacklivesmatter

INLEIDING RAISA MELO FORTES

FOTOGRAFIE – ROB TEN BROEK

Beste Lezer,

Wat leuk dat u de tijd neemt om het gratis online Nosagenda Magazine te lezen! Het is alweer één jaar geleden dat Nosagenda Magazine in het leven werd geroepen. We zijn enorm trots en dankbaar dat u ons het afgelopen jaar zo heeft gesteund. Ons doel was om Cabo Verde en al haar verborgen talenten onder de aandacht te brengen. En dan hoort de dag van de onafhankelijkheid daar natuurlijk ook bij.

Ieder jaar wordt de onafhankelijkheid gevierd op de eilanden tot ver daarbuiten. Een feest wat voor vele Kaapverdianen van enorme waarde is. Dit jaar zou het 45 jaar geleden zijn dat Cabo Verde onafhankelijk werd van Portugal. Zo'n mijlpaal zou, in normale omstandigheden, groter dan ooit gevierd worden. Een feest van eenheid en saamhorigheid in het kader van onafhankelijkheid en vrijheid. En laat dat nou net dát zijn wat we in deze tijden nodig hebben.

De afgelopen maanden zijn op zijn zachts gezegd één grote emotionele achtbaan geweest. Het dagelijks leven werd abrupt verstoord door de komst van Covid-19. Inmiddels zijn we beetje bij beetje het dagelijks leven aan het herpakken. Daarnaast is er op maatschappelijk vlak een enorme schreeuw naar verandering naar aanleiding van het politiegeweld op zwarte mensen in Amerika. Dit is op globaal niveau te merken in de vorm van de #BlackLivesMatter-protesten.

Ondanks dit alles wilden wij van Nosagenda toch iets doen, om dit memorabel eerste jaar alsnog te vieren, daarom hebben

wij gekozen voor: een speciale editie. Deze editie staat in het teken van de onafhankelijkheid en vrijheid. Maar wat is dat nu eigenlijk; vrijheid voor de Kaapverdianen? We kennen allemaal de mannelijke vrijheidsstrijder, met aan de frontlinie een van de bekendste namen: Amílcar Cabral. Hoe zit het met de vrouwelijke vrijheidsstrijders? Hoe kijken Kaapverdiaanse inwoners naar de huidige Cabo Verde? Zo zijn er nog zoveel meer vragen.

Omdat het in deze tijden lastiger is om de lezer te bereiken hebben wij gekozen voor een online magazine. Deze speciale editie is anders dan anders: compacter, gratis én online om tussen alles wat er speelt toch nog betrokken te blijven bij het mooie Cabo Verde.

Wij danken iedereen die deel heeft genomen aan deze editie: de vertalers voor wederom het verwerken van alle informatie naar drie verschillende talen, en iedereen die openhartig is geweest in de artikelen die zij hebben aangeleverd. Zoals eerder gezegd staat deze editie in het kader van de onafhankelijkheid en vrijheid. Wij hebben er in de artikelen daarom voor gekozen om iedereen de ruimte te bieden om zijn of haar eigen mening te uiten naar wens.

Wij hopen dat u tijdens het lezen zich laat inspireren, de eenheid en saamhorigheid voelt en het u verdieping geeft.

Veel leesplezier namens,
Team Nosagenda Magazine

COLOFON

Redactie

Elga de Pina Fernandes, Raísa Melo Fortes, Ermelindo Leal Gonçalves, Davidson Luis dos Santos Lekhrajmal Lopes

Cover illustratie

Vanessa Costa D'Áki Illustrations

Kleurplaten

Cilene Gomes, Vanessa Costa D'Áki Illustrations

Vertalers

Flávia Rendall Rocha, Ermelindo Leal Gonçalves, Janeth Tavares, Niel Kramer, Vanda Marques, Julio Cesar Varela, Verónica da Veiga, Wilson Barros

Revisoren

Kim Levi, Elga de Pina Fernandes, Bernadeth van Laak, Dewi Lammerts van Bueren, Verónica da Veiga, Oscar Lima

Schrijvers

Adison dos Reis, Raísa Melo Fortes, Ermelindo Leal Gonçalves

Designer

Davidson Luis dos Santos Lekhrajmal Lopes

Geïnteresseerd om uw verhaal te delen of uw bedrijf te promoten?

Het doel met Nosagenda is het delen van verhalen en kennis om elkaar zo vooruit te helpen. Bent u geïnteresseerd in het plaatsen van een advertentie of het delen van een artikel of verhaal, neem dan contact op via nosagenda18@gmail.com

Nosagenda Magazine is uitgebracht in samenwerking met Stichting Five!

OVER NOSAGENDA MAGAZINE

Gestart met een droom en tot werkelijkheid gebracht met en door vrijwilligers. Werd de eerste editie van het Nosagenda Magazine op 30 juni 2019 gelanceerd in Rotterdam. De tweede editie volgde een half jaar later in december. Met als doel een tijdschrift te zijn over al het moois wat Kaapverdië te bieden heeft. Het blad richt zich op iedereen met interesse voor de eilandengroep in de Atlantische oceaan. De artikelen gaan over uiteenlopende thema's, van cultuur tot sport en van reisverhalen tot ondernemen. Met deze verhalen willen we de lezer informeren en inspireren over Kaapverdië.

Het team van Nosagenda Magazine is internationaal aan de slag gegaan op zoek naar interessante oude en actuele verhalen om over te schrijven. Het blad besteedt ook veel aandacht aan de campagne Support the locals of Cabo Verde. Dit is een initiatief voor meer bewustwording over de moeilijke situatie van kleine lokale ondernemers. Zo krijgen vakantiegangers zicht in de producten en diensten en kopen zij bewuster van de kleine lokale ondernemers op de eilandengroep.

Nosagenda Magazine is onderdeel van het platform Nosagenda, naar een idee van Elga de Pina Fernandes. Vanuit Rotterdam wordt het blad samengesteld, gedrukt en verdeeld. Meer informatie over het blad of de verkooppunten is terug te vinden op de website: nosagenda.com.

Ook kun je ons volgen via Facebook: Nosagenda én Instagram: @nosagenda, om geen enkele ontwikkeling rond het platform te missen. Op de website en op social media is er ook meer te lezen over de projecten en andere initiatieven. Wil je zelf actief deelnemen aan het Nosagenda platform? Neem dan gerust contact op!

“

**We can do more
when we unite**

A. CABRAL NÔS IRMON
"MORRÊ"
PA DA NÔS, ÔTE VIDA

PORTUGAL
WORDT GEREGEERD
DOOR MOORDENAARS

AMILGAR CABRAL
HERÓI DO FOLK
AFRICANO
ASSASSINADO
PELOS COLONIALISTAS
PORTUGUESES

45 JAAR ONAFHANKELIJKHEID

Diogo Gomes 1 van de ontdekkers. Standbeeld staat in Praia.

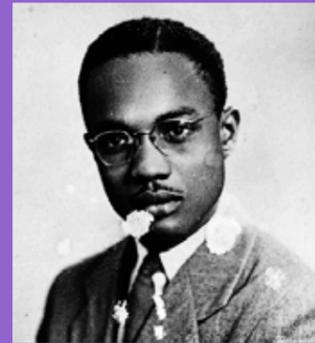
De meningen over het ontdekken van Cabo Verde verschillen. Het oudste document dat is terug gevonden geeft aan dat de eilanden van Cabo Verde tussen 1460 en 1462 werden ontdekt door Portugese en Genuese zeelieden in dienst van het Portugese koninkrijk. De zuidoostelijke eilanden, waaronder het grootste eiland Santiago, werden in 1460 ontdekt door António de Noli en Diogo Gomes.

Cabo Verde wordt tot Portugees grondgebied verklaard.

Uitbarsting van de vulkaan op Fogo, hierdoor verhuizen veel mensen vooral naar Brava.

Afschaffing slavernij in de Afrikaanse koloniën van Portugal.

Amílcar Cabral wordt geboren in Batafa, Guinee-Bissau. Kind van Kaapverdische ouders; Juvenal António Lopes da Costa Cabral en Iva Pinhel Évora.

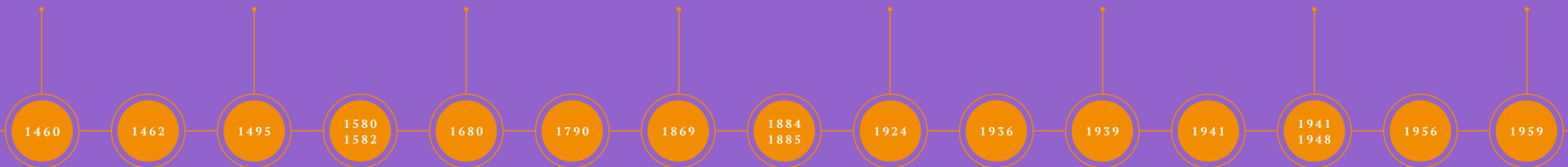
Aeroporto International Amílcar Cabral; Eerste luchthaven gebouwd op Sal door Italianen, bedoeld voor transit tussen Rome en Zuid-America. De eerste vlucht van Rome en Sevilla was op 15-12-1939.

Twee van de ergste hongersnoden op Cabo Verde vinden plaats in deze periode, ten gevolge van voedseltekort sterven 45.000 mensen. Veel Kaapverdianen besluiten te emigreren en accepteren contractarbeid om te werken op Portugese plantages o.a. op Sao Tomé en Príncipe.

Tekst: Aos Martires do 3 de Agosto de 1959, Homenagen do povo da Guiné e Cabo Verde.

Pidjiguiti bloedbad: tijdens een staking van dokwerkers in Pidjiguiti Guinee-Bissau worden 50 ongewapende arbeiders doodgeschoten door de Portugese politie. Deze bloedige slachting is de aanleiding voor het overgaan tot een gewapende strijd tegen de Portugese kolonisatie.

De eerste nederzetting wordt gesticht, tegenwoordig bekend als Cidade Velha op het eiland Santiago.

Een lange reeks aan hongersnoden als gevolg van de droogte treft Cabo Verde.

Amerikaanse walvisvaarders komen aan in Cabo Verde, Kaapverdianen die op de schepen gaan werken zullen later de eerste immigranten vormen die zich vestigen in Amerika.

Conferentie van Berlijn: Afrika wordt verdeeld onder Europese koloniale machten. Guinee-Bissau en Cabo Verde worden toegewezen aan Portugal.

In Tarrafal wordt een concentratiekamp in gebruik genomen door de Portugese dictator Salazar. Het kamp wordt gebruikt om tegenstanders van het Portugese regime gevangen te zetten. Kamp komt bekend te staan als de kamp van de langzame dood.

Cesária "Barefoot Diva" Évora wordt geboren in Mindelo. In een groot gezin van 7 kinderen. Haar ouders waren Justino da Cruz Évora, een part-time zanger en Dona Joana.

Oprichting PAIGC: Afrikaanse partij voor de onafhankelijkheid van Guinee-Bissau en Cabo Verde

45 JAAR ONAFHANKELIJKHEID

Start van de gewapende strijd in Guinee-Bissau

Twee derde van Guinee-Bissau is bevrijd door de PAIGC

Amílcar Cabral wordt vermoord in Conakry Guinee-Bissau

Verkiezingen op de Kaapverdische eilanden, PAIGC behaalt 92% van de stemmen

De eerste grondwet van Cabo Verde wordt aangenomen

De eerste parlementsverkiezingen in een meerpartij stelsel worden gehouden, MPD behaalt de meerderheid. Antonio Mascarenhas Monteiro wordt president na de eerste vrije verkiezingen in Cabo Verde.

Uitbarsting van de vulkaan op Fogo, 1300 inwoners vluchten hun huizen. Er vielen geen doden of gewonden.

Cabo Verde neemt voor het eerst deel aan de Olympische spelen van 1996 in Atlanta, Verenigde Staten

Het eerste PAIGC congres vindt plaats in Cassaca, een stad die inmiddels als is bevrijd.

Amílcar Cabral geeft een toespraak voor de VN

Nadat het fascistische regiem in Portugal omver is geworpen, draagt Portugal de macht over aan een overgangsregering op Cabo Verde

De onafhankelijkheid van Cabo Verde wordt uitgeroepen nadat er een overeenkomst wordt getekend met de nieuwe leiders van Portugal. Dit werd mede mogelijk gemaakt door de revolutie van Portugal wat gezien werd als een internationaal schandaal.

Na een staatsgreep in Guinee-Bissau is het samenvoegen van beide landen van de baan. PAIGC besluit om verder te gaan onder de naam PAICV. Vervangt daarmee de PAIGC en wordt de enige partij van Cabo Verde.

De grondwet wordt herzien, zo worden bevoegdheden van de president ingeperkt

Mascarenhas Monteiro wordt herkozen en zijn partij, de Beweging voor Democratie, wint de meerderheid van de zetels bij de parlementsverkiezingen.

45 JAAR ONAFHANKELIJKHEID

De regering aanvaardt een nederlaag bij de parlementsverkiezingen, wat de weg vrij maakt voor de terugkeer naar de macht van de voormalige regerende Afrikaanse Partij voor de Onafhankelijkheid van Cabo Verde, de PAICV.

Suzanna Lubrano wint de prijs voor beste Afrikaanse zangeres tijdens de Kora All African Music Award

Regerend PAICV wint parlementsverkiezingen en de zittende leider, Pedro Pires, behaalt de presidentsverkiezingen.

Cabo Verde stijgt boven de status van ontwikkelingsland, dit is het gevolg van een hoger gemiddeld inkomen en een stijging op de Human Development Index van de UNDP

De regerende PAICV-partij van premier José Maria Neves wint de parlementsverkiezingen.

Twee dagen van nationale rouw worden uitgeroepen bij het overlijden van zangeres Cesária Évora, die wordt beschouwd als een van de grootste vertegenwoordigers van Morna, een vorm van blues die wordt beschouwd als de nationale muziek van Cabo Verde.

Grootste uitbarsting in decennia van de vulkaan op Fogo (Pico de Fogo). Vernietigt twee dorpen waardoor 1500 mensen hun huizen moeten ontvluchten.

De Kaapverdise muziekstijl Morna wordt erkend als cultureel werelderfgoed door Unesco.

2001
JAN

2001
MART

2003

2004

2006

2007

2008

2009

2011
FEB

2011
AUG

2011
DEC

2012
OKT

2014
NOV

2016
MRT

2019
DEC

Pedro Pires, van de partij voor de Onafhankelijkheid van Cabo Verde, wordt tot president gekozen nadat hij zijn rivaal, de beweging voor de Democratie van Carlos Veiga met 17 stemmen heeft verslagen.

Cesária Évora wint een Grammy Award in de categorie "Best Contemporary world music album met Voz D'Amor. Zij wordt beschouwd als beste artiest van Morna, een muziekgenre dat vaak wordt vergeleken met Blues.

Raad van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) keurt de toetreding van Cabo Verde tot de organisatie goed.

Cidade Velha toegevoegd aan de werelderfgoedlijst van Unesco.

Jorge Carlos Fonseca wordt gekozen als president en wordt daarmee de vierde president van het land.

Tubarao azul kwalificeert voor het eerst in de African Cup, een van de belangrijkste competities van CAF onder leiding van coach Lúcio Antunes

Movement for Democracy (MPD) wint parlementsverkiezingen, leider Ulisses Correia de Silva wordt de volgende maand premier.

VIVA CABO VERDE! VIVA 5 DE JULHO?

**Als mijn cachupa een
plaat zou zijn, dan was het
er eentje uit de jaren "70.**

@ADISONHOLYKING

Cachupa is ons traditioneel gerecht, een soep van allerlei soorten bonen, mais, en vaak een stuk vlees of vis erin. Iedereen maakt cachupa op z'n eigen manier, maar de basis is altijd hetzelfde: Mais en bonen. Een bord vol kleuren, met bonen en mais in allerlei maten, verbonden door de dikke soep waarin ze drijven. Cachupa doet me denken aan het Kaapverdiaans volk, één van de meest gemixte volkeren ter wereld, maar met één basis: Cabo Verde.

Cabo Verde heeft namelijk niet alleen een belangrijke rol gespeeld als kruispunt in de slavernij, maar in de gehele zeevaart die over de Atlantische Oceaan verkeerde. Zo werd het een punt waar Europeanen, oorspronkelijk Amerikanen, Aziaten, de tot slaaf gemaakte Afrikanen, en de vrije Afrikanen langskwamen. En velen vestigden zich permanent naast de mensen die er al waren voordat de Portugezen het "ontdekten".

Diezelfde mix hoor je ook terug in de platen die in de jaren '60, '70 & '80 door Kaapverdianen werden opgenomen. Ritmes die je meenemen van Afrikaanse drums, Braziliaanse invloeden, Jamaicaanse reggae, naar de Europese wals.

Als mijn cachupa een plaat zou zijn, dan was het er eentje uit de jaren '70. De tijd dat we zo hevig bezig waren met onafhankelijkheid, vrijheid, zelfredzaamheid, identiteit en

cultuur. Op elke plaat hoorde je iets over Cabo Verde, het Kaapverdiaans zijn, de strijd, de overgang van afhankelijk naar "onafhankelijk", en de zoektocht die daarbij kwam kijken.

Onze vrijheidsstrijder Amílcar Cabral gebruikte de muziek & cultuur als een wapen in de strijd voor onafhankelijkheid. Zoals nieuws voor de analfabeten, geheime boodschappen in nummers, een vorming van een eigen Kaapverdiaanse cultuur, en met succes. Kijk maar naar hoeveel Kaapverdiaanse muzikanten er rondlopen.

En toch voel je soms dat er, 45 jaar later, in de cachupa een onderlinge strijd is. Mais denkt beter te zijn dan de bonen, de bonen discussiëren onderling over welke de belangrijkste boon is, en dezelfde bonen hebben discussies over wie nou de échte boon is. Vergetende dat het juist de mix is die de cachupa maakt. En ondertussen worden delen van Kaapverdië opgekocht door iedereen behalve door de Kaapverdianen zelf.

Het zijn de Kaapverdianen in Kaapverdië, Portugal, Frankrijk, Nederland, Verenigde Staten, en overal in de wereld die deze cachupa maken. En als al die kennis onderling gedeeld word, de onderlinge strijd is gestopt, en er verbinding is, dan pas kunnen we zeggen: Dit zijn wij, dit is cachupa, dit is een vrij Cabo Verde. Viva Cabo Verde! Viva independéncia!

Wist je dat:

Cabo Verde al eerder was uitgeroepen tot onafhankelijke staat door de VN, maar de Portugese regering pas officieel toestemming "gaf" in 1975.

Er bewijst is van contact tussen oorspronkelijke Amerikanen, en mensen die van de eilanden van Kaapverdië kwamen, lang voordat Kaapverdië in de 15e eeuw 'ontdekt' werd. ("They came before Columbus"- door Ivan van Sertima)?

DEEL JE KLEURPLAAT OP SOCIAL
MEDIA EN TAG NOSAGENDA

DE KAAPVERDIAANSE SCHREEUW NAAR ONAFHANKELIJKHEID

✱ VOOR DE JONGE LEZERS ONDER ONS ✱

Dit artikel is speciaal voor onze jonge lezers die nieuwsgierig zijn naar wat de geschiedenis van Cabo Verde eigenlijk is. En hoe het gevoel naar vrijheid en onafhankelijkheid bij de bevolking groeide. Het geeft je een inkijkje in de ontwikkelingen en hopelijk biedt het inspirerende gesprekstof om het er met elkaar over te hebben.

Wat betekent vrijheid voor jou?

Kom je weleens voor jezelf op en hoe doe je dit?

Heel lang geleden was Cabo Verde een eilandengroep waar niemand woonde. Er waren eeuwenlang alleen maar kleine dieren te vinden zoals gekko's, een soort hagedissen genaamd skins en jonge schildpadden op weg naar de grote Atlantische Oceaan. Toen Europa bezig was met de wereld te verkennen, landden te veroveren en er koloniën van te maken, kwamen de Portugezen in 1460 aan land in het nog onbewoonde Cabo Verde. Op het eiland Santiago bouwden zij de eerste Portugese stad in Afrika, Ribeira Grande, die nu nog altijd bekend staat als Cidade Velha, ook wel "oude stad".

DE PORTUGESE TIJDEN

Het klimaat in Cabo Verde was ongeschikt voor suikerplantages en daarom besloten de Portugezen er iets anders mee te doen. Het zou een plek worden om de handel tussen de oude en de nieuwe wereld te verbinden. Er werden goederen, verschillende spullen, uit Europa naar Santiago gebracht en daar ingeruild voor Afrikaanse mensen, die zij slaven noemden.

De tot slaaf gemaakte mensen werden dan naar verschillende plekken van het Amerikaanse werelddeel verscheept. Eenmaal daar aangekomen moesten zij goederen maken en producten verbouwen, die dan weer aan Europa werden verkocht en verstuurd. Een soort driehoek van de economie, die een grote en negatieve invloed had op de tot slaaf gemaakte mensen. Je kunt je misschien wel voorstellen dat dit alles er op zijn zachtst gezegd, niet netjes aan toe ging. Naast de vele gruwelijke daden tijdens de slavernij, loerde ook het gevaar van smokkelaars en piraten om de hoek. Cidade Velha werd meerdere keren aangevallen door verschillende vijanden van de Portugezen. Daarom werd er in 1770 besloten om de stad te verplaatsen naar Praia, 15 km daarvandaan. Tot op de dag van vandaag is dit nog steeds de hoofdstad van Cabo Verde.

Stap voor stap werd de slavenhandel afgeschaft. Vooral na de Tweede Wereldoorlog gaven veel Europese landen de Afrikaanse landen terug aan hun oorspronkelijke bewoners. Maar de Portugese dictator António de Oliveira Salazar was niet klaar om zijn koloniën zo gemakkelijk op te geven zoals andere Europese landen dat deden. Hij geloofde dat Portugal met deze Afrikaanse landen de rijkdom van het eigen land verder zou kunnen helpen. Aan de andere kant deden ze vrij weinig om die Afrikaanse landen te helpen. Zo was er in Cabo Verde door de droogte een economische crisis en een grote hongersnood. De Portugese regering deed niks om deze grote problemen aan te pakken. Dit maakte veel mensen natuurlijk boos en verdrietig.

Maar gek genoeg: hoe zwaar het ook was, toch had de Kaapverdiaanse bevolking het iets beter dan de mensen in de andere Afrikaanse koloniën. Ze werden namelijk beter behandeld door de Portugezen. Dit had alles te maken met de lichtere tint van hun huid en hun vaak gladdere haren ten opzichte van andere Afrikaanse mensen. Ze gaven de Kaapverdianen de indruk dat ze beter waren en ze kregen ook betere banen.

Die betere behandeling zag je bijvoorbeeld ook terug in het onderwijs. Cabo Verde werd de eerste Portugese kolonie met een middelbare school. Toen ze eenmaal onafhankelijk waren, kon een kwart van de bevolking lezen en schrijven. Dat was veel hoger dan de mensen van Portugees Guinee, beter bekend als Guinee-Bissau, waar maar 5% van de bevolking kon lezen en schrijven. Wat de Portugezen niet wisten, is dat die "betere behandeling" hen duur zou komen te staan. Het zaadje van een onafhankelijk Cabo Verde en de schreeuw om vrijheid zou door het onderwijs zijn geplant. Zoals je misschien wel weet: kennis is macht.

DE ONAFHANKELIJKHEIDSTRIJD

De strijd van Cabo Verde voor de onafhankelijkheid was erg lang en gevaarlijk. Gelukkig hadden ze een partner in deze lange strijd, die van het Portugese Guinee. Deze gezamenlijke strijd kwam niet uit het niets. Beide landen hadden voor lange tijd één en dezelfde Portugese leiding. Maar eind 19e eeuw werden ze van elkaar losgekoppeld. Toch bleven ze verbonden door één droom: onafhankelijk zijn. Terwijl de meeste Afrikaanse koloniën tussen 1957 en 1964 onafhankelijk werden, hielden de Portugezen nog steeds hun Afrikaanse grondgebied. In een poging de mensen af te leiden van het idee van onafhankelijkheid, werd het land in 1951 een provincie genoemd in plaats van een kolonie. Daarmee zou het op papier een verlengstuk zijn van Portugal. In de praktijk was dit anders. Het leven werd er niet beter op volgens de bevolking, dus bleven veel mensen toch de volledige onafhankelijkheid van het land eisen.

De politieke partij, PAIGC (Portugees voor: Afrikaanse Partij voor de Onafhankelijkheid van Guinee en Cabo Verde), opgericht in 1956, was hét platform dat die eisen op de kaart zette, geleid door de revolutionaire leider Amílcar Cabral. Oorspronkelijk was het doel van de partij om zonder geweld de onafhankelijkheid te krijgen, maar bij hun eerste actie ging het helemaal mis. De actie zou een simpele staking zijn van havenarbeiders in de Pidjiguiti-dokken in de haven van Bissau die hogere salarissen wilden.

Maar de Portugese regering dacht hier anders over. Zij pikte het gedrag niet en reageerde met veel geweld. Het vuur op de stakende arbeiders werd geopend en meer dan 50 mensen kwamen om het leven. Deze trieste gebeurtenis werd bekend als het bloedbad van Pidjiguiti.

Dit was genoeg reden voor de partij om te zien dat ze wél gewapend ten strijd moesten. Anders zouden ze de strijd voor de onafhankelijkheid nooit winnen. Na een lange periode van sterker worden, kwamen ze in januari 1963 eindelijk in opstand. De gewapende strijd, die samen door Cabo Verde werd gevoerd, zorgde voor heel veel overwinningen. Het was een van de langste bevrijdingsoorlogen in Afrika. Eind september 1973 verklaarde Guinee-Bissau zich onafhankelijk, maar Portugal erkende dit pas in 1974.

OPLOSSING ZONDER GEWELD

Door deze lange strijd en door de Tweede Wereldoorlog nog niet ver in het verleden, raakte Portugal in een diepe crisis. In 1974 kwam er een succesvolle staatsgreep. De nieuwe leiders van Portugal deden het anders dan hun voorgangers en gingen in gesprek met de Afrikaanse landen. Wat ook meehielp bij de gesprekken, was dat andere landen boos waren op het gedrag van Portugal. Zij erkenden de wil van de Afrikaanse landen om vrij te zijn.

Zo kwam er uiteindelijk op 5 juli 1975 volledige onafhankelijkheid voor Cabo Verde. Helaas werd Amílcar Cabral, op 20 januari 1973 vermoord en heeft hij het einde van de strijd niet met eigen ogen kunnen zien.

Aristides Pereira, een van de strijders naast Cabral, werd de eerste Kaapverdiaanse President. Hij is van 1975 tot aan 1991 President geweest. Pereira deed zijn best om de levens van de Kaapverdiaanse bevolking te verbeteren.

De strijd in Guinee-Bissau heeft veel geholpen bij de onafhankelijkheid van Cabo Verde, maar de heftige strijd was niet dé oplossing. Dit alles was niet mogelijk geweest zonder de stemmen, steun en opofferingen van alle mannen en vrouwen voor de PAIGC. Dankzij hen en de oorlogen tussen Guinee-Bissau en Portugal en de steun van andere landen, werden de Portugezen gedwongen om de Kaapverdiaanse onafhankelijkheid te accepteren.

Vandaag de dag zijn de connecties met Portugal nog steeds aanwezig en is het een van de belangrijkste samenwerkingspartners voor het land.

Wist je dat:

Wist je dat de regering al jaren wil dat het Engelse Cape Verde wordt aangepast naar hoe de Portugezen het schrijven: Cabo Verde?

DEEL JE KLEURPLAAT OP SOCIAL
MEDIA EN TAG NOSAGENDA

© UN PHOTO/YUTAKA NAGATA

Wist je dat:
Wist je dat Pedro Pires de eerste premier was en later de 3e President werd van het land?

AMÍLCAR CABRAL

Idealen van Cabral - Wat is uitgekomen

De strijd voor onafhankelijkheid van Cabo Verde en Guinee-Bissau wordt gesymboliseerd door Amílcar Cabral en de PAIGC. Wat was de aanleiding voor de strijd en wat waren de idealen die de basis vormden voor de onafhankelijkheidsbeweging? Nu, 45 jaar na de onafhankelijkheid kun je ook de vraag stellen: wat is er terecht gekomen van deze idealen? Voor deze speciale editie ging Nosagenda Magazine op onderzoek uit om de ideologie van Cabral in kaart te brengen.

Om de idealen van Cabral te begrijpen gaan we terug naar het koloniale verleden van Cabo Verde. Na de ontdekking van de eilandengroep werd Cabo Verde door de Portugezen ingezet voor de slavenhandel. Na de afschaffing van de slavernij in 1870 en de conferentie van Berlijn in 1885 werd Portugal bestuurlijk verantwoordelijk voor Cabo Verde en Guinee-Bissau. In de 19e eeuw hield het fascistische bewind in Portugal vol dat het geen koloniën meer had, de bezette Afrikaanse gebieden werden gezien als overzeese provincies. In werkelijkheid werd er met harde hand geregeerd in Angola, Mozambique, Guinee-Bissau en Cabo Verde. De bevolking had beperkte toegang tot onderwijs en leefde in grote armoede. Zo waren er op Cabo Verde verschillende hongersnoden geweest waar nauwelijks iets aan werd gedaan door de Portugese kolonisten. Zo ontstond een schrijnende tegenstelling tussen aan de ene kant het Afrikaanse volk dat in extreme armoede leefde, werd onderdrukt en verplicht tewerk werd gesteld en aan de andere kant de kolonisten die profiteerde van het koloniaal systeem en in rijkdom leefden.

Het hoofddoel van de strijd was dan ook: Een einde maken aan Portugees kolonialisme in Guinee-Bissau en Cabo Verde, en hiermee een einde aan buitenlandse dominantie zowel politiek als economisch.

Door een einde te maken aan de Portugese onderdrukking hoopten Cabral en de PAIGC op Betere leefomstandigheden voor het volk, zonder honger en met toegang tot onderwijs en gezondheidszorg.

Om dit te bereiken beseftte Amílcar Cabral dat het koloniaal systeem afgebroken en vervangen moest worden. Hierbij speelde cultuur een belangrijke rol. Volgens de kolonialisten hadden de Afrikanen namelijk geen beschaving, geen geschiedenis of cultuur. De zogenaamde elite binnen het Afrikaanse volk kon echter wel opklimmen naar een middenklasse (de bourgeoisie) met meer economische en sociale rechten binnen het koloniale systeem. Deze kleine Afrikaanse elite was daarom niet geneigd om de opgebouwde positie zomaar op te geven, mede hierdoor werd het koloniale systeem in stand gehouden.

Het herontdekken en omarmen van de eigen Afrikaanse cultuur en re-integreren binnen de Afrikaanse meerderheid waren volgens Cabral voorwaarden om los te komen van het koloniale gedachtengoed en dus een belangrijke basis voor een nationale bevrijdingsbeweging. Dit proces werd "reaficanização" (re-Afrikonisatie) genoemd. Een belangrijk doel van de strijd was dan ook: Het recht hebben op zelfbeschikking, zodat het volk vrij is om een eigen politieke status te kiezen en vrij is om haar eigen economische, sociale en culturele vooruitgang te ontwikkelen.

De organisatie die Amílcar Cabral leidde bestond niet alleen uit strijders die vochten aan het front. De PAIGC was een beweging met een eigen visie op de toekomst gebaseerd op eigen idealen. Deze visie bestond onder andere uit een samenleving waarin scholen worden opgezet, regels gelden voor een gelijke toegang tot de arbeidsmarkt en vrouwenemancipatie centraal staat. Komende vanuit een koloniaal verleden waarin de minderheid profiteerde terwijl de meerderheid aan alles tekort kwam, was de visie: Het opzetten van een eigen zelfvoorzienende economie, waarbij sprake is van een eerlijke verdeling van de rijkdommen.

De strijd voor onafhankelijkheid werd gevoerd voor een betere toekomst van Cabo Verde en haar bevolking. Hoe kijkt de huidige bevolking hier tegen aan? Nu, 45 jaar na de onafhankelijkheid heeft Nosagenda Magazine aan Kaapverdianen van verschillende eilanden de volgende twee vragen gesteld over vrijheid en de idealen van Cabral:

- 1: De onafhankelijkheid van Cabo Verde, wat betekent dat voor jou?
- 2: Wat is er gebeurd met de idealen van Amílcar Cabral?

Adilson Pires

LERAAR WISKUNDE EN VRIJWILLIGER BIJ HET RODE KRUIS
CABO VERDE – SÃO FILIPE, FOGO

Op 5 juli 1975 werd mijn Cabo Verde onafhankelijk. Wat voor duizenden Kaapverdianen destijds het vertrek uit het koloniale tijdperk was, een manier om te ontsnappen aan de depressie van een slaaf van de Portugese politiek, is tegenwoordig veel meer dan het kenmerk van een pijnlijk en moeizaam verleden.

Er zijn berichten over hoe honger op de ingewanden van het volk sloeg terwijl de kroon alle opbrengst in beslag nam die door het groene land werd geproduceerd. Op 20 januari 1974, de datum van het overlijden van de verzetsleider, voelde het volk de verplichting om de einddoelen van de toenmalige strijd voor de onafhankelijkheid van de twee landen te omzeilen. Ondanks wat er op het spel stond, het was veel meer dan de soevereiniteit van de landen, de implementatie van een republiek zou van groot belang zijn voor de volkeren. Op 5 juli '75 werd Cabo Verde internationaal erkend als onafhankelijk land, een land in opbouw en dat tot op de dag van vandaag blijft groeien, zelfs in een logaritmisch tempo. De uitdagingen zijn enorm en elke dag zijn er nieuwe paradigma's, nieuwe alinea's die aan het boek van onze geschiedenis moeten worden toegevoegd. Dit is het land dat we hebben met voor- en nadelen vanwege de diversiteit van meningen. Vrijheid is vandaag waardevol en definieert ons als vrije wezens in de context van alle naties.

Cabral, de vader van de natie, zei heel treffend dat vrij zijn essentieel is voor de mens om op alle mogelijke manieren te groeien en vandaag, tot onze eeuwige vreugde, werden en worden we onderwezen door deze ideologie van pure wijsheid. Onderwijs is de basis van de samenleving en als leerkracht verdedig ik dat ook. Cabral sprak veel over onderwijs als een pijler van sociale wortels en vandaag hebben we een samenleving die gedeeltelijk aan deze ideologie voldoet. Er zijn enorme winsten op dit gebied maar er moet nog veel meer worden gedaan. We moeten dankbaar zijn, want Cabral, "de Grote" vocht hiervoor meer dan wie dan ook.

Met grote voldoening behoor ik tot een democratisch land, met een toekomst voor de boeg. Wij zijn arbeiders waardig aan Cabral's ideologie. Grote hulde of Hartelijke groet aan alle Kaapverdianen...

Patrícia Gonçalves Varela

JOURNALISME
ASSOMADA - SANTIAGO

45 jaar geleden werd het Kaapverdiaanse volk een onafhankelijke staat, inmiddels is het gegroeid tot de categorie van middeninkomen land. Persoonlijk ben ik van mening dat de onafhankelijkheid zoveel heeft bijgedragen aan persoonlijke en democratische onafhankelijkheid, met vrijheid van meningsuiting. De mensen hebben hun eigen autonomie gekregen, we zijn bevrijd door de democratie.

De onafhankelijkheid van Kaapverdië is een historisch feit, omdat het onze bevrijding markeert en we naar een soevereine en vrije staat zijn over gegaan. Met de onafhankelijkheid kreeg het Kaapverdiaanse volk een eigen politieke en culturele identiteit, en tot op de dag van vandaag worden we erkend als een autonome staat. We kunnen daarom zeggen dat de onafhankelijkheid van Kaapverdië een historische overwinning was voor ons thuisland.

Er moet wel worden opgemerkt dat met de opkomst van verschillende theoretici met verschillende standpunten, Cabral's idealen een directe invloed hebben. Maar van de geleerden, politici en de huidige generatie hebben weinigen iets geproduceerd of onderzocht over Amílcar Cabral, die een grotere figuur is in de geschiedenis van Guinee en Cabo Verde.

Voor de kameraden en bewonderaars van de held Amílcar Lopes Cabral, het volk van Cabo Verde en Guinee-Bissau, was en blijft Cabral een grote revolutionair, en met alle verdiensten de 'vader' van de onafhankelijkheid van Guinee Bissau en Cabo Verde.

Patrícia Silva

SOCIOLOOG EN MASTER IN DE SOCIALE WETENSCHAPPEN
SÃO VICENTE – CIDADE DO MINDELO

De onafhankelijkheid van Cabo Verde, wat betekent dat voor jou?

De onafhankelijkheid van mijn land is in alle opzichten zeer representatief voor mij. Ik ben een persoon met een vrije gedachte en een vrije geest. Met mijn sociale standpunten zie ik mezelf niet leven in een land met de condities die Cabo Verde had vóór onze onafhankelijkheid. Ik ben vaak bedroefd en walg van de omstandigheden van vandaag, stel je voor dat ik in die tijd leefde waar niet werd geïnvesteerd in gezondheid, onderwijs en waar de ongelijkheden zeer groot waren. De onafhankelijkheid van Cabo Verde is daarom een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van ons land, hoewel het tot op heden helaas niet is gelukt om onze geest te dekoloniseren.

We gingen verder met meer waarderen wat van buiten komt dan wat we hier hebben. We gingen verder met buitenlanders betalen om ons te komen leren hoe te werken, terwijl het Ministerie van Onderwijs jaarlijks investeert in beurzen voor Kaapverdiaanse studenten. Dit proces is versterkt in de periode na de onafhankelijkheid, helaas vertrouwen we de capaciteit van de lokale mensen niet.

We gingen verder met de mentaliteit dat we 'armoedzaaiers' zijn, zelfs nadat we een land als Cabo Verde na de onafhankelijkheid hebben opgebouwd. We blijven het beleid voeren om de mensen afhankelijk te houden van de staat terwijl we meer zouden moeten

investeren in gezondheid, onderwijs, huisvesting, cultuur en wetenschap. In theorie vinden deze investeringen plaats, maar als het gaat om het analyseren van hun effectiviteitsniveau is het erg laag.

Wat is er gebeurd met de idealen van Amílcar Cabral?

Volgens mij gaan de idealen van Amílcar Cabral verloren. Helaas hebben we in Cabo Verde onze geschiedenis niet bestudeerd. Er is wel sociaal onderzoek op dit niveau, maar het bereikt de scholen niet. Er zijn veel leegtes en "gewiste delen" in onze geschiedenis. De geschiedenis van Afrika wordt niet genoemd. Praten over het Afrikaanse continent is taboe en Kaapverdianen Afrikaan noemen wordt vaak als een belediging beschouwd.

In dat opzicht wordt het hoofdstuk, gewijd aan Amílcar Cabral, zeer oppervlakkig behandeld op scholen. Wat overblijft is dat hij de nationale held was omdat hij voor onze onafhankelijkheid heeft gevochten. Maar zijn werk is niet diepgaand bekend, bijvoorbeeld als agronoom, als filosoof of als denker, we kennen zijn idealen niet. De neiging bestaat zelfs dat het erger wordt, omdat ons onderwijssysteem met de dag verouderd. Er is een serieuze investering in het onderwijs nodig. Een vernieuwing in de leerplannen en een grotere waardering voor wat van ons is, in de plaats van doorgaan met het onderwijzen van een "Eurocentrische" geschiedenis.

Wist je dat:

Wist je dat de eerste vluchten naar Boston en Massachusetts in 1985 werden gevlogen door Cabo Verde Airlines (TACV).

Julio Rendall

SAL

De onafhankelijkheid van Cabo Verde, wat betekent dat voor jou?

De onafhankelijkheid van Cabo Verde is een transcendent mijlpaal in het leven van een volk, van de natie en van haar mensen. Voor mij in het bijzonder is het iets dat mijn hele jeugd kenmerkte, want sinds mijn studententijd, op jonge leeftijd zorgde het voor enige verwarring in mijn geest door de aanwezigheid van een aanzienlijk aantal Portugese troepen op het eiland Sal en de permanente conflicten met de lokale bevolking.

Door mijn reis naar S. Vicente om mijn studie voort te zetten, wilde ik de rol weten van degenen die vochten voor onze onafhankelijkheid. Toen 25 april 1974 plaatsvond, terwijl ik in Bissau was, in dienst van het Portugese leger, sloot ik me onmiddellijk aan bij de beweging van de gewapende strijdkrachten, die in haar manifest de dekolonisatie en onafhankelijkheid van de koloniën verklaarde. Ik vroeg toen om mijn onmiddellijke terugkeer naar Cabo Verde, waar ik bij de PAIGC kwam, en actief deelnam aan de mobilisatie van mensen, in Sal en Boa Vista.

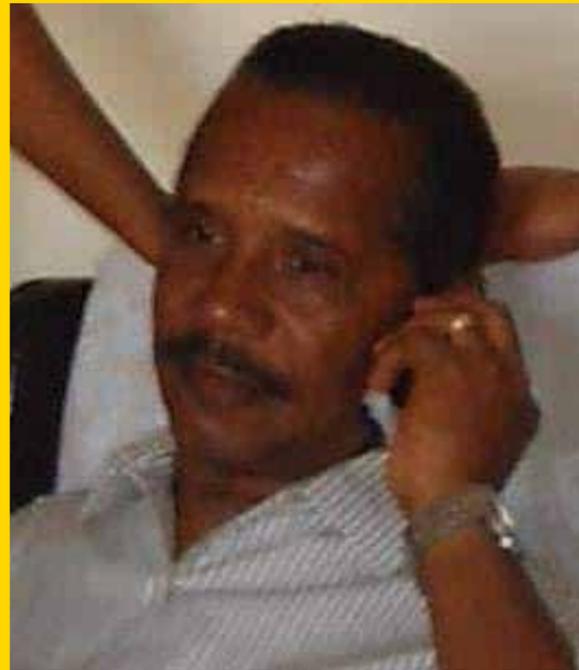
In april 1975 verliet ik, op uitnodiging van commandant Silvino Manuel da Luz, minister van Defensie bij de overgangsregering, Boa Vista waar hij docent geschiedenis en geografie was op het Lyceum georganiseerd met collega's Aristides Lima en Jorge Spencer Lima. Ik ging naar Sal om de nalatenschap van het Portugese leger over te nemen en werd lid van de Núcleo das Forças Armadas Revolucionárias do Povo (een gewapende eenheid van het revolutionaire volksleger).

Dit waren sublieme momenten, die mijn jeugd markeerden en resulteerden in het hoogtepunt van het hijsen van de onafhankelijkheidsvlag.

Wat is er gebeurd met de idealen van Amílcar Cabral?

De gedachten en idealen van Amílcar Cabral blijven aanwezig in het dagelijks leven van ons volk en de natie, aangezien ze transcendent, universeel zijn en verder gaan dan louter politieke omstandigheden, dieper geworteld zitten in de ziel van de mensen, die permanent vechten voor hun waardigheid en de verbetering van hun levensomstandigheden.

De lessen, de rol van Amílcar Cabral, in de strijd voor emancipatie en onafhankelijkheid gaan verder dan de grenzen van Cabo Verde en zijn het resultaat van studies, analyses en reflecties van de meest vooraanstaande universiteiten ter wereld, en het is niet geheel toevallig dat in een recent onderzoek van de beroemde BBC in Londen, de figuur Amílcar Cabral is gemarkeerd als een van de grote leiders

José J. Cabral

POSTDOCTORALE STUDIE

TARRAFAL DE SÃO NICOLAU – SÃO NICOLAU

De onafhankelijkheid van Cabo Verde, wat betekent dat voor jou?

De status van een onafhankelijk volk, met een eigen identiteit en de macht van zelfbeschikking.

Wat is er gebeurd met de idealen van Amílcar Cabral?

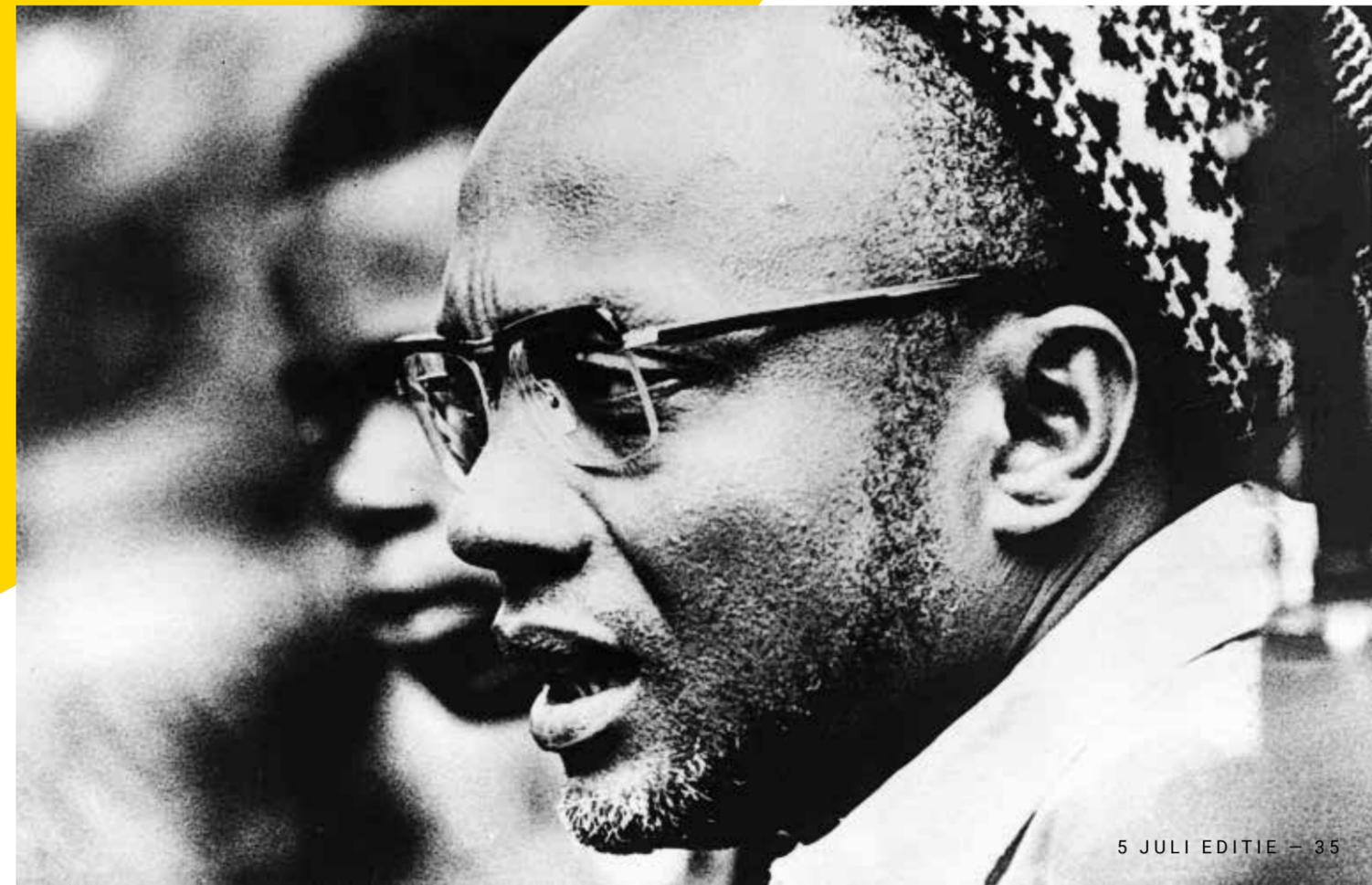
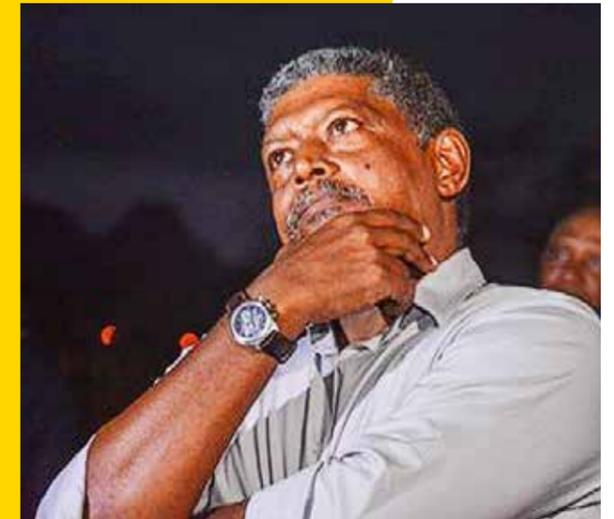
Veel van Cabral's idealen zijn ondermijnd. Allereerst door het lot van het land in handen te leggen van de "beste kinderen van de aarde". De 'beste kinderen van de aarde' waren degenen en alleen degenen die in de strijd zijn geweest of deel uitmaakten van het systeem.

Bovendien zei Cabral in 1965 openlijk: "We worstelen om onze mensen uit de dictatuur van de zittende macht te krijgen. Wie denkt dat hij de enige is die in staat is om aan de macht te blijven, die waardeert zijn eigen volk niet".

Wat is er gebeurd? Uw partij heeft 15 jaar de macht overgenomen en ware het niet vanwege de wind van verandering die in het oosten waaide en de opstand van de mensen op de eilanden inspireerde, dan zouden we nog een paar jaar door uw regime en partij geregeerd worden.

Ondanks administratieve onafhankelijkheid, ondanks de vooruitgang die ik erken, op het gebied van gezondheid, onderwijs, enzovoort heeft Kaapverdië zich nog niet bevrijd van economische en financiële kolonisatie.

Cabo Verde no coração.

ROL VAN VROUWEN IN DE STRIJD VOOR ONAFHANKELIJKHEID

FOTOGRAFIE – ROEL GOUTINHO

De strijd voor onafhankelijkheid belofde een betere toekomst voor het volk van Portugees Guinee (het huidige Guinee-Bissau) en Cabo Verde. Maar wat was de rol van de vrouwelijke bevolking in deze strijd? Om deze vraag begrijpelijk te beantwoorden gaan we eerst terug in de tijd om het historisch perspectief te schetsen.

Net als meerdere leden van de PAIGC was Amílcar Cabral opgegroeid in een gezin met voldoende mogelijkheden, dit werd de bourgeoisie genoemd. Zo had Amílcar Cabral de mogelijkheid om te gaan studeren in Portugal en zich te ontwikkelen. Voor Amílcar Cabral was het niet logisch om een volk te bevrijden van het kolonialisme en buitenlandse dominantie, terwijl het vrouwelijke deel van hetzelfde volk onderdrukt blijft met ongelijke rechten. Dit standpunt is duidelijk terug te lezen in de statuten van de oprichting van de PAIGC: Voor de wet zal er

gelijkheid zijn voor alle burgers, ongeacht nationaliteit, etnische groep, geslacht, sociale, culturele prestatie, professionele status, zonder rekening te houden met rijk of arm, geloof of ideologische overtuigingen. Mannen en vrouwen leven onder dezelfde omstandigheden wat betreft het gezin, alsook op het werk en bij publieke activiteiten.

De visie van Amílcar Cabral rond vrouwenparticipatie in de strijd en in de samenleving verschilde echter met de visie van de meeste strijders die niet de kans hadden om een opleiding te volgen en zich te ontwikkelen. Dit waren vaak mannen uit Guinee-Bissau afkomstig van het platteland. Zij zagen vrouwenemancipatie eerder als een bedreiging. De mannen hadden al te maken met buitenlandse dominantie dus zaten zij niet te wachten op vrouwenemancipatie en het opgeven van hun leidende rol.

Deze tegenstelling kwam tot uiting in de voortgang van de strijd. Vanuit de PAIGC was er een beleid om vrouwen actief in te zetten op verschillende posities binnen de organisatie. Er waren ook geluiden die dit tegenspraken met het standpunt dat vrouwen niet geschikt waren als militair vanwege fysieke capaciteiten. Archiefmateriaal laat wel zien dat vrouwen actief hebben meegevochten aan het front zoals bij de verovering van het eiland Komo, vanwege de intensiteit van de gevechten gebeurde dit niet op grote schaal.

Bij het voeren van een oorlog komt echter veel meer kijken dan alleen vechten aan het front. Vrouwen werden onder andere ingezet in de aanvoer van voedsel en wapens naar het front, in het verplegen van gewonde soldaten en het opleiden en mobiliseren van nieuwe strijdkrachten. Deze functies waren van vitaal belang om de strijd jaren vol te houden.

Een ander concreet voorbeeld is de functie van Amélia Araújo bij Radio Libertação. Via dit radiostation werden boodschappen en de voortgang van de strijd doorgegeven aan de bevolking van Guinee-Bissau en Cabo Verde. De radio speelde ook een rol in de bewustwording bij Portugese militairen over de gevolgen van de oorlog en het Portugees kolonialisme.

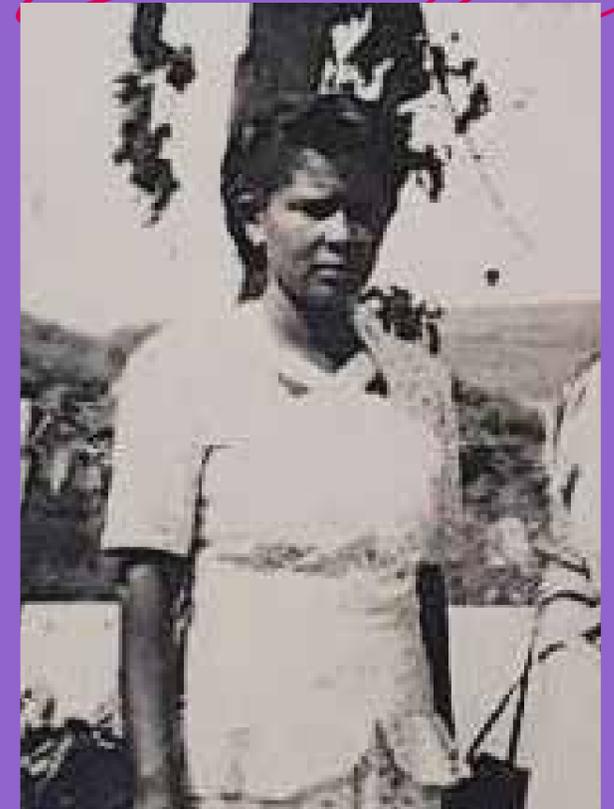
Om de emancipatie van vrouwen vorm te geven binnen de PAIGC werd de União Democrática das Mulheres da Guiné e Cabo Verde (UDEMU) opgericht in 1961. Dit is de vrouwenorganisatie van de PAIGC met als doel het mobiliseren van vrouwen voor de onafhankelijkheidsstrijd en de emancipatie van vrouwen.

De PAIGC hanteerde ook beleid om de deelname van vrouwen op arbeidsmarkt te stimuleren. Zo werd er een quotum ingesteld voor het aandeel van vrouwen in het aantal arbeiders van een fabriek.

Deze voorbeelden laten enerzijds zien dat Amílcar Cabral en de PAIGC een actieve houding innamen in de emancipatie van vrouwen. Tegelijkertijd weerspiegelen de voorbeelden het bewustzijn van de noodzaak om actief beleid op te stellen voor een gelijke positie van man en vrouw.

Direct na de onafhankelijkheid in 1975 zat er weliswaar geen enkele vrouw in een regeringsfunctie. Inmiddels is het aandeel vrouwen sterk gestegen en scoort Cabo Verde relatief goed op het vlak van politieke participatie van vrouwen. Desondanks verdient het onderwerp vrouwenemancipatie op andere punten nog veel aandacht binnen de Kaapverdische gemeenschap. Hier ligt nog een gemeenschappelijke opdracht om de visie van Amílcar Cabral te realiseren.

Het voorbeeld van Amílcar Cabral om vrouwen op de voorgrond te zetten volgen we ook in deze speciale editie van Nosagenda Magazine. Twee vrouwelijke deelnemers aan de strijd voor onafhankelijkheid worden uitgelicht in het tweede deel van dit artikel. De verhalen van Maria da Luz Boal en Ernestina Silá worden beschreven als eerbetoon aan alle vrouwen die zich hebben ingezet voor de vrijheid van Guinee-Bissau en Cabo Verde. Een gebaar van dank voor Dulce Almada, Carmen Pereira, Paula Fortes, Francisca Pereira, Ana Maria Gomes en nog vele anderen.

BRON 1: *Estatutos e Programa do PAIGC, edição francesa, com alterações e correções aos estatutos anteriores, aprovadas pela II Conferência de quadros superiores do partido (Conakry, 15 a 30 de Janeiro de 1962).*

BRON 2: *Women in Guinea-Bissau and the Cape Verde Islands: their impact in the liberation struggle and the transformation process, Sophia Jetelle Woodard, 1986, Atlanta University*

BRON 3: *Luta de Libertação de Cabo Verde: O Papel da Mulher, Beatriz Landim Moreira, Julho 2006, Instituto Superior de Educação*

BRON 4: *Estatutos da União Democrática das Mulheres da Guiné e Cabo Verde (UDEMU).*

BRON 5: *Cabo Verde Country gender profile, African Development Bank 2018.*

Ernestina Silá

BRON 1:
<https://expresso.pt/africa/guine-bissau-presta-home-nagem-a-titina-sila=f108649>

Op 1 april 1943 is Ernestina Silá (bijnaam Titina) geboren in Cadique Betna, een plaats in de regio Tombali in het zuiden van Guinee-Bissau. Na het afronden van de middelbare school wil ze verpleegkundige worden. Hiervoor vertrekt Titina Silá naar de hoofdstad Bissau, daar ervaart ze de gevolgen van het Portugees kolonialisme. Op achttienjarige leeftijd besluit Titina Silá zich aan te sluiten bij de strijders van de PAIGC, hiermee wordt ze een van de jongste strijdkrachten.

In 1963 reist Titina Silá af naar Kiev in het voormalige Sovjet- Unie voor een stage politicologie. Aan het begin van de gewapende strijd was er echter een tekort aan verpleegkundig personeel. Titina Silá is in 1964 opnieuw naar Kiev gegaan, ditmaal voor een opleiding tot verpleegkundige.

Teodora Inácia Gomes, een later congreslid van de PAIGC, maakte ook deel uit van deze reis. Zij omschreef Titina Silá als volgt: "Ze was een onvermoeibare, vriendelijke, duidelijke vechter, een uitzonderlijk persoon en een groot patriot".

Na de opleiding in Kiev besloot Titina Silá niet verder te studeren in de geneeskunde. Ze koos ervoor om terug te keren naar Guinee-Bissau om zich aan te sluiten bij de strijders in het noordelijk front.

Binnen de PAIGC had Titina Silá verschillende taken en posities. Haar taken waren onder andere om de gemeenschap te overtuigen van het doel van de strijd. Ook wist ze nieuwe strijdkrachten te rekruteren en gaf ze les aan nieuwe leden van de PAIGC. In het noordelijk front was ze op jonge leeftijd benoemd tot leider van de milities. Een andere belangrijke taak was het organiseren van de doorgang van mensen en goederen langs de rivier Cacheu. Dit was van vitaal belang om de PAICV strijdkrachten van voedsel en wapens te voorzien zodat de strijd voorgezet kon worden.

Later werd Titina Silá politiek commissaris en lid van de hoge raad (Comité Superior da Luta) binnen de PAICV.

Op 30 januari 1973, exact één week na de moord op Amílcar Cabral, was Titina Silá op weg naar de begrafenis van de PAICV leider. Op de Farim rivier is ze samen met andere strijders in een hinderlaag gelokt door de Portugese troepen. Ze overleed op 28-jarige leeftijd door verdrinking in de Farim rivier.

Op 30 januari 2003, 30 jaar na haar overlijden, is de sterfdag van Ernestina Silá uitgeroepen tot nationale vrouwendag in Guinee-Bissau. Ze wordt herdacht als een van de bekendste personen uit de strijd voor de onafhankelijkheid van Guinee-Bissau en Cabo Verde.

Maria da luz Boal

Maria da Luz Boal (bijnaam Lilica) is in 1934 geboren in Tarrafal op het eiland Santiago. Door op te groeien in Tarrafal maakte ze al vroeg kennis met de gruwelijkheden van het Portugees kolonialisme. Het concentratiekamp in Tarrafal werd in 1936 geopend. De aanvoer van gevangenen had grote invloed op haar beeldvorming, net als het contact met Portugese familieleden van gevangenen die naar Tarrafal reisden voor een gevangenisbezoek.

De hongersnoden in de jaren 40 maakte Lilica Boal van dichtbij mee. De desinteresse van het Portugese regime om de honger tegen te gaan is haar altijd bijgebleven.

In de koloniale periode was er op Cabo Verde maar één lyceum op het eiland São Vicente. Na de basisschool moest Lilica Boal daarom naar São Vicente afreizen. Na het lyceum ging ze verder studeren in Coimbra, Portugal.

Tijdens haar studie raakte Lilica Boal betrokken bij een groep van 50 jongeren uit verschillende Afrikaanse landen die gemotiveerd waren om deel te nemen aan de strijd tegen Portugees kolonialisme in Afrika. In juni 1961 vertrok de groep richting Afrika. De reis verliep van Portugal naar Duitsland waar ze werden opgehaald met een Ghanees vliegtuig.

In Ghana aangekomen ging een deel van de groep richting Angola. Lilica Boal ging zelf naar Senegal waar ze werkte op het PAIGC hoofdkantoor in Dakar. Naast een boekhoudkundige

functie was ze actief in het mobiliseren van de Kaapverdische gemeenschap in Senegal.

In 1969 werd ze directeur van de "Escola-Piloto" van de PAIGC in Conakry, een school opgezet voor de opvang van kinderen van actieve strijders en weeskinderen uit de oorlog. De "Escola-Piloto" was tevens een internaat waar de kinderen verbleven. De kinderen werden opgevoed om de toekomstige leiders te worden van de PAIGC. Via vele internationale contacten konden de kinderen na de middelbare school in het buitenland verder studeren.

Het lesmateriaal werd deels geschreven door Lilica Boal. Zo kon het lesmateriaal de werkelijke geschiedenis en de realiteit van Afrika weergeven. Dankzij steun vanuit Zweden werd er ook lesmateriaal ter beschikking gesteld zo werd het lesboek "O Nosso Livro" (Ons Boek) gerealiseerd.

Lilica Boal zat in het bestuur van UDEMU, de vrouwenorganisatie van de PAIGC. Daar was ze verantwoordelijk voor internationale relaties.

Na de overwinning op het Portugees kolonialisme bleef ze actief in het opzetten van internaten in heel Guinee-Bissau. Na de staatsgreep van 1980 in Guinee-Bissau keerde ze terug naar Cabo Verde. Daar ging ze verder in het onderwijs en was ze een van de oprichters van OMCV, de vrouwenorganisatie van de PAICV, op Cabo Verde.

Op de vraag of de strijd de moeite waard was antwoordde Lilica Boal: "Het was het waard! Omdat ik een Kaapverdië kende waarin ik naar São Vicente moest gaan voor de middelbare school, omdat er in Santiago geen enkele middelbare school was. Als ik nu naar Tarrafal ga dan zie ik een middelbare school met alle condities die het nu heeft, ik zie kinderen naar de middelbare school gaan, in uniform, met een kantine.

BRON1:
<https://www.esquerda.net/artigo/mulheres-de-abril-testemunho-de-lilica-boal/64575>

BRON2:
<https://www.dw.com/pt-002/lilica-boal-a-eterna-diretora-da-escola-piloto-do-paigc/a-17678843>

BRON3:
<https://lifestyle.sapo.cv/vida-e-carreira/novidades-vida-e-carreira/artigos/lilica-boal-em-todas-as-frentes-de-luta-encontravamos-a-mulher-a-fazer-o-que-sabia>

INJUSTICE ANYWHERE IS A THREAT TO JUSTICE EVERYWHERE

Waar sprake is van onrecht tegen iemand, daar brengt de samenleving gerechtigheid in gevaar.

Door onrecht verliest gerechtigheid alle geloofwaardigheid. Onze huidskleur, bijna overal ter wereld, voel je op je huid ook al is het maar één keer in je leven. We leven in 2020, niets van dit alles zou nog aanwezig mogen zijn, helaas bestaat het nog steeds vanwege onrecht, discriminatie en racisme.

Ik spreek over Luxemburg, het lijkt er voorbeeldig, maar net als vele anderen heb ik het gevoeld. Een huis huren als een zwarte is een serieus probleem. Sommigen gaan op bezichtiging onder begeleiding van een witte vriend, zo hopen ze meer kans te maken om geaccepteerd te worden. Dat is pure discriminatie van de mooiste vorm. Er zijn nog genoeg andere voorbeelden, op school of bij het zoeken naar een baan. Zo kan het niet langer doorgaan, daarom strijd ik voor een betere toekomst van onze kinderen.

Het systeem moet veranderen, gelijke rechten zodat iedereen mens kan zijn en niet alleen de witte mensen.

Tegen onrecht tot het laatste einde.

MAUREEN FURTADO LEAL – LUXEMBURG

LATEN WE DE VERANDERING ZIJN!

Trots op onze huidskleur. Trots op onze Kaapverdiaanse roots. Trots dat we hier tegen opkomen, als één. Laten we zorgen voor verandering... Laten we de verandering zijn!

**JESSY BARRETO
STEVIE SOARES
PAULO LOPES
NEDERLAND**

IT'S TIME TO GO BACK TO THE MOTHERLAND.

Ik ben van mening dat we als gemeenschap ook een verantwoordelijkheid dragen voor de toekomst van ons land van herkomst. Systematisch racisme ontnemt de zwarte gemeenschappen veel kansen, dus waarom gaan wij niet zelf onze kansen creëren door kennis over te dragen aan de landen in Afrika...

JANE ORTET – NEDERLAND

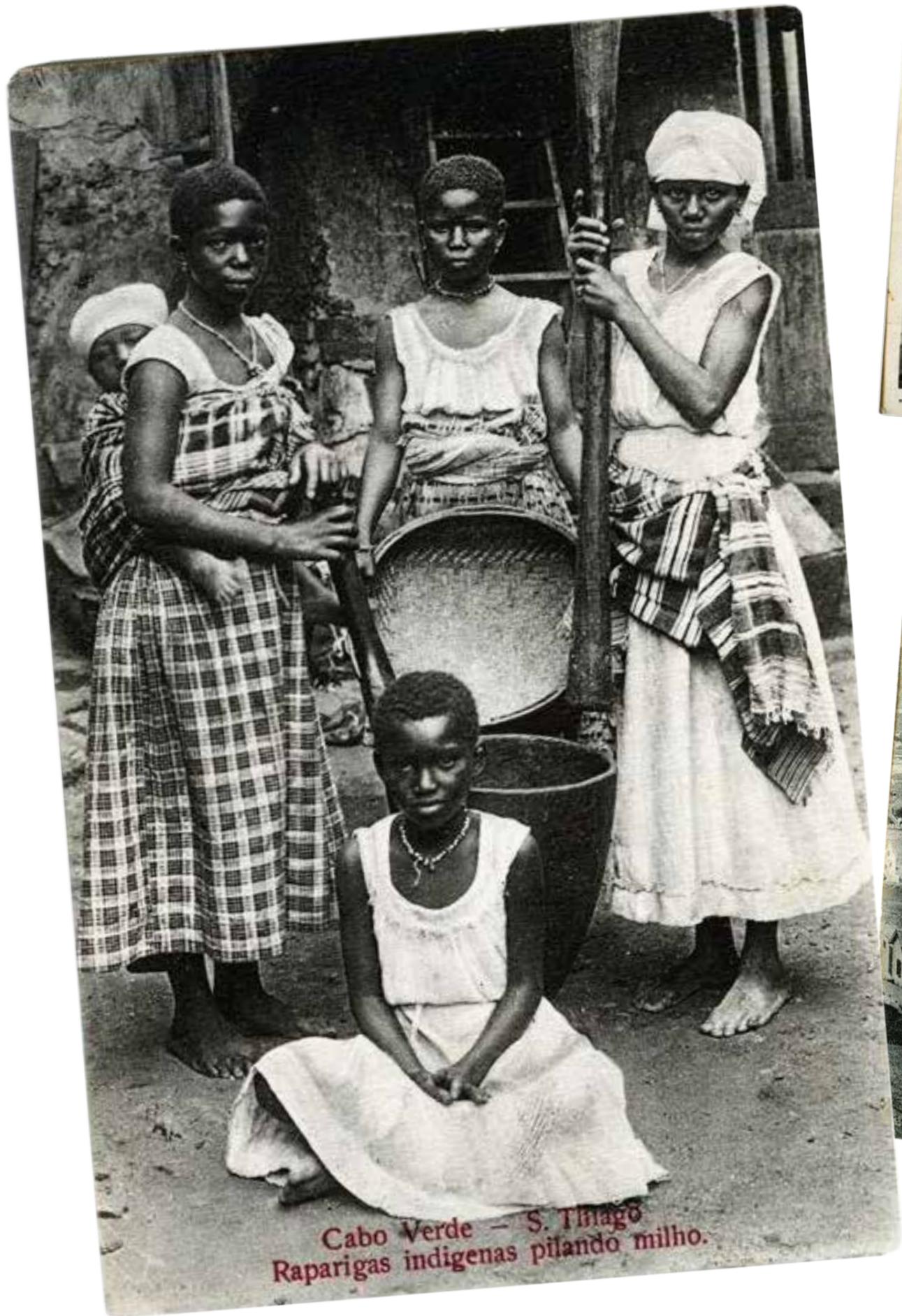

AND STILL WE RISE

'Still we rise' is een quote afkomstig van de Amerikaanse dichter, memoirist en burgerrechtenactivist Maya Angelou. Deze quote is krachtig en houdt mij gemotiveerd. Ondanks alle opmerkingen en ellende die wij als gemeenschap al honderden jaren hebben ervaren blijven we met opgeheven hoofd lopen.

Ik zal niet langer mijn ongemak laten groeien zodat anderen zich comfortabel kunnen voelen. NU, meer dan ooit, is het NODIG dat we een eenheid vormen om zo verandering te creëren. Niemand wordt geboren om een ander te haten, vanwege de kleur van zijn huid, of zijn achtergrond, of zijn religie. Ik zal mijn ogen nooit sluiten voor racisme! Ik zal strijden voor een nieuwe wereld waar we het absolute minimum niet hoeven te accepteren. WE WILLEN VERANDERING!

SUELLY MENDES – NEDERLAND

Cabo Verde - S. Thago
Raparigas indigenas pilando milho.

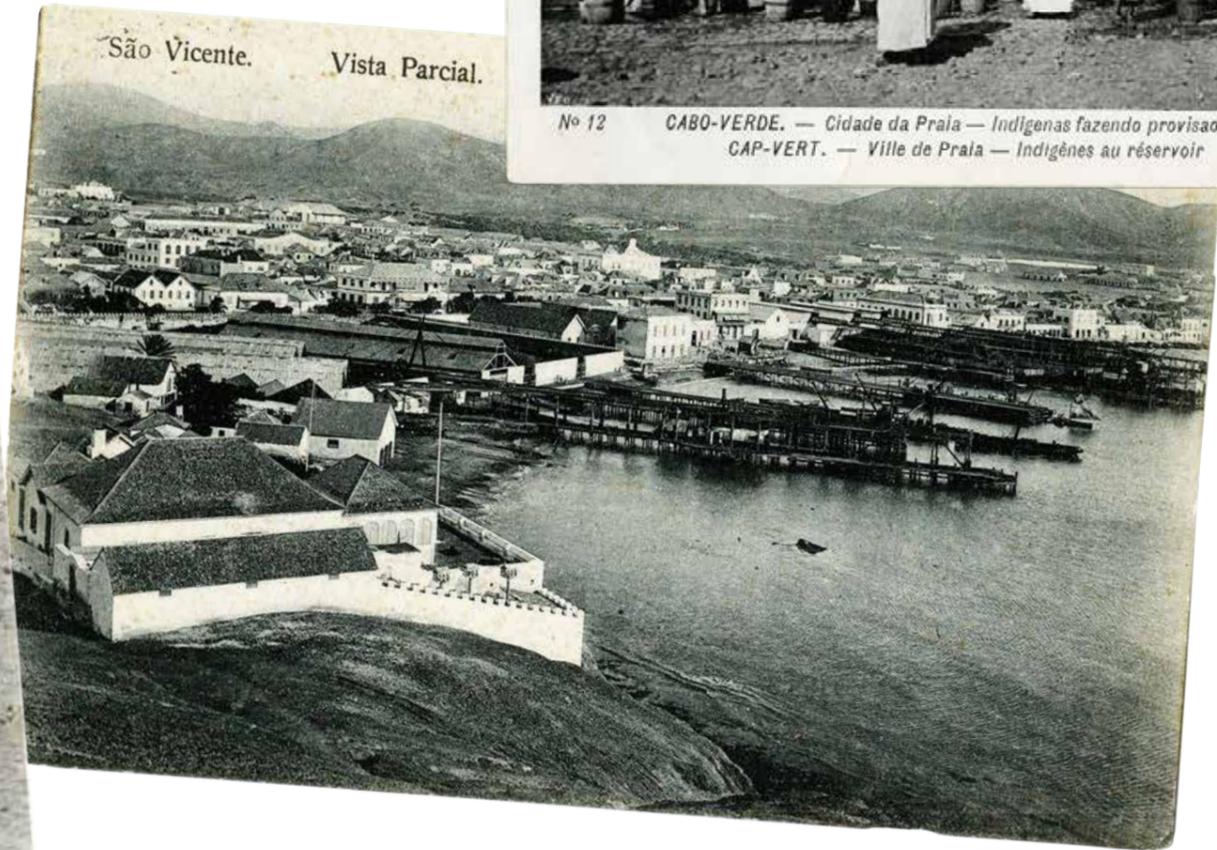

Terreiro-Villa da Ra. Grande - Sto. Antao. Une place dans l'ile de Sto. Antao - Cap-Vert.

*Sancti Antao a S. e
11/6/19
Cape Verde*

Nº 12 CABO-VERDE. - Cidade da Praia - Indigenas fazendo provisao d'agua
CAP-VERT. - Ville de Praia - Indigenes au reservoir

São Vicente. Vista Parcial.

